

Byla [C-82/24](#)

2025-06-05

Direktyva [2004/17/EB](#) (negalioja nuo 2016-04-18);

Direktyva [2004/18/EB](#) (negalioja nuo 2016-04-18)

Šioje byloje ginčas kilo darbų pirkimo sutarties vykdymo etape dėl garantijos taikymo, nes garantijos termino pratęsimo turinys nebuvo aiškiai nurodytas nei viešojo pirkimo dokumentuose, nei toje darbų pirkimo sutartyje. Pirkimo sutartyje (garantiniame rašte) buvo aiškiai nustatyta 36 mėnesių trukmės garantija, prasidedanti nuo galutinio darbų atlikimo akto išdavimo, ir nurodyta, kad šiame garantiniame rašte neaptarti klausimai sprendžiami *mutatis mutandis* taikant atitinkamas nacionalinės teisės, ypač Civilinio kodekso, nuostatas. Pažymėtina, kad Civilinio kodekso nuostata, pagal kurią, kai garantija įgyvendinama per iš pradžių nustatytą terminą, „garantinis laikotarpis pradedamas skaičiuoti iš naujo nuo daikto be trūkumo pristatymo arba sutaisyto daikto grąžinimo dienos“, yra įtvirtinta toje Civilinio kodekso dalyje, kuri reglamentuoja pirkimo-pardavimo sutartis, taikomas vartojimo santykiams, tačiau normų formuluotės tiesiogiai nenurodo, kad į jų taikymo apimtį patektų ir tokios darbų pirkimo sutartys, kaip nagrinėjamos šioje byloje. Be to, minėta nuostata dėl garantijos termino nustatymo taikoma pagal analogiją darbų pirkimo sutartims, vadovaujantis nacionalinių teismų išaiškinimu, kuris prieštaringai vertinamas tiek nacionalinių teismų, tiek teisės mokslininkų.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar skaidrumo ir vienodo požiūrio principai, nurodyti Direktyvos [2004/18/EB](#) 2 straipsnyje / Direktyvos [2004/17/EB](#) 10 straipsnyje, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas toks nacionalinės teisės aiškinimas, pagal kurį leidžiama nustatyti su įvairių ES valstybių narių subjektų konsorciumu sudarytos pirkimo sutarties turinį, įtraukiant į jį pareigą, galinčią turėti netiesioginį poveikį nustatant šio konsorciumo pateikto pasiūlymo kainą, kai ši pareiga nėra aiškiai nustatyta toje pirkimo sutartyje ar pirkimo dokumentuose, bet kyla iš nacionalinės teisės nuostatos, kuri taikytina šiai darbų pirkimo sutarčiai ne tiesiogiai, o pagal analogiją.

ESTT ne kartą yra konstatavęs, kad pagal vienodo požiūrio principą pirkimo dalyviai turi turėti vienodas galimybes rengdami savo pasiūlymus, o tai reiškia, kad visų konkurso dalyvių pasiūlymams

turi būti taikomos vienodos sąlygos. Iš šio principo kylanti skaidrumo pareiga, kuria siekiama užkirsti kelią perkančiosios organizacijos favoritizmui ir savivalei, reiškia, kad visos pirkimo sąlygos ir taisyklės turi būti suformuluotos aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai pirkimo dokumentuose, kad leistų visiems deramai informuotiems ir įprastai rūpestingiems dalyviams suprasti jų tikslią reikšmę ir juos aiškinti vienodai, o perkančiajai organizacijai – veiksmingai patikrinti, ar dalyvių pasiūlymai atitinka konkrečiam pirkimui taikomus kriterijus. Pažymėtina, kad minėtų principų perkančiosios organizacijos turi laikytis tiek pirkimo procedūrų metu, tiek atitinkamos pirkimo sutarties vykdymo etape.

ESTT yra konstatavęs ir tai, kad perkančioji organizacija privalo griežtai laikytis kriterijų, kuriuos pati nustatė ne tik per pačią konkurso procedūrą, bet apskritai iki atitinkamos pirkimo sutarties vykdymo etapo pabaigos. Taigi ji negali pakeisti konkurso, kuris jau įvyko, bendros struktūros, vienašališkai pakeisdama vieną iš esminių jo sąlygų, visų pirma sąlygą, kuri, jei būtų buvusi nurodyta skelbime apie pirkimą, būtų paskatinusi atitinkamus konkurso dalyvius pateikti iš esmės kitokį pasiūlymą. Tokia praktika, kuri leistų perkančiajai organizacijai pirkimo sutarties vykdymo etape savo nuožiūra keisti pačias konkurso sąlygas, nesant aiškaus įgaliojimo tai daryti atitinkamose taikomose nuostatose, pažeistų skaidrumo pareigą ir vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principą, nes nebebūtų užtikrinamas vienodas konkurso sąlygų taikymas ir procedūros objektyvumas.

Šios bylos kontekste ESTT nurodė, kad garantijos trukmė ir jos pagrindinės įgyvendinimo sąlygos, atsižvelgiant į jų svarbą dalyviams nustatant pateikiamų pasiūlymų finansines sąlygas, yra būtent tokios sąlygos, kurios turi būti iš anksto aiškiai apibrėžtos ir viešai paskelbtos dalyviams, kad šie galėtų tiksliai suprasti teises ir ekonomines sąlygas (pavyzdžiui, finansinę riziką), su kuriomis siejamas atitinkamas pirkimas ir jo pagrindu laimėtos pirkimo sutarties vykdymas. Todėl deramai informuotas ir įprastai rūpestingas pirkimo dalyvis, dalyvaudamas pirkimo procedūrose, turi žinoti jam galinčių tekti pareigų, vykdant atitinkamą pirkimo sutartį, apimtį ir galėti numatyti įvykius, dėl kurių tam tikrais atvejais garantijos laikotarpis gali būti pratęstas.

Be to, ESTT pažymėjo, kad jeigu būtų taikomas garantijos laikotarpis ar jos įgyvendinimo pagrindinės sąlygos, kurios aiškiai nenumatytos su atitinkama pirkimo procedūra susijusiuose dokumentuose ar

atitinkamų darbų pirkimo sutartyje, bet išplaukia iš šiai pirkimo sutarčiai netiesiogiai taikomų nuostatų, kurių turinys taikomas tik pagal analogiją vadovaujantis nacionalinės teisės išaiškinimu ar nacionalinės valdžios institucijų praktika, tai būtų ypač nepalanku kitoje valstybėje narėje įsisteigusiems pirkimo dalyviams. Iš tikrųjų šių dalyvių žinių apie nacionalinę teisę ir jos aiškinimą bei nacionalinių valdžios institucijų praktiką lygis negali būti prilyginamas nacionalinių dalyvių žinių lygiui.

Pastebėtina, kad ESTT jurisprudencijoje teigiama, kad pagal Direktyvą [2004/18/EB](#) iš esmės nedraudžiama skelbime apie pirkimą arba specifikacijose tam tikrų techninių specifikacijų klausimu pateikti nuorodą į įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas, jeigu tokia nuoroda praktiškai neišvengiama ir kartu su ja pateikiama visa papildoma informacija, kurios gali reikalauti direktyva. Lemiamą reikšmę šiuo atveju turi galimybė pagrįstai numatyti nacionalinės teisės taikymą, todėl būtinas pakankamas nacionalinės teisės išmanymas ir jos teisinio tikrumo lygis, kuris pagal nacionalinę teisę turi būti užtikrintas ekonominės veiklos vykdytojams pirkimų srityje. Šios bylos kontekste, ESTT suabejojo, ar nuoroda į nacionalinę teisę, kaip buvo nustatyta darbų pirkimo sutartyje (garantiniame rašte), leistų deramai informuotam ir įprastai rūpestingam pirkimo dalyviui konkurso etape pakankamai aiškiai nustatyti, kad garantijos įgyvendinimas per pradinį atitinkamoje pirkimo sutartyje numatytą terminą gali lemti naujo garantijos termino eigos pradžią, ar *a fortiori* (juo labiau) – numatyti pareigas, kurios jam gali tekti vykdant šią pirkimo sutartį.

ESTT priminė, kad tik nacionalinis teismas yra kompetentingas nustatyti ir vertinti pagrindinės bylos faktines aplinkybes, taip pat aiškinti ir taikyti nacionalinę teisę, ESTT turi pateikti nacionaliniam teismui ES teisės išaiškinimą, kurio gali prireikti sprendimui pagrindinėje byloje priimti, atsižvelgdamas į sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktą informaciją apie toje byloje taikytiną nacionalinę teisę ir šios bylos aplinkybes. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įsitikinti, atsižvelgdamas į visas reikšmingas pagrindinės bylos aplinkybes, visų pirma į tai, ar įmonių konsorciumui buvo pakankamai aišku ir numatoma, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamai pirkimo sutarčiai bus taikoma Civilinio kodekso atitinkama norma.

Atsakydamas į prejudicinį klausimą, ESTT konstatavo, kad Direktyvos [2004/17/EB](#) 10 straipsnyje nurodytas vienodo požiūrio principas ir skaidrumo pareiga turi būti aiškinami taip, kad pagal juos

draudžiama vadovaujantis teismų išaiškinimu, darbų pirkimo sutarčiai pagal analogiją taikyti garantiją pirkimo–pardavimo sutarčių srityje reglamentuojančias nacionalinės teisės nuostatas, kurių turinys aiškiai nenurodytas nei pirkimo dokumentuose, nei toje darbų pirkimo sutartyje, kai deramai informuotam ir įprastai rūpestingam dalyviui tokių nuostatų taikymas nėra pakankamai aiškus ir numatomas.